

Journalistförbundets yttrandefrihetsmanifest

Utan yttrandefrihet - ingen demokrati - sex förslag till stärkt yttrandefrihet

I Sverige har vi en grundlagsfäst yttrandefrihet som vi stolt värnar. I yttrandefriheten ingår att vi alla, utan rädsla för represalier, ska kunna framföra våra åsikter och lämna uppgifter till media för att allmänheten ska få reda på missförhållanden och maktmissbruk. Men alla vågar inte fritt framföra sin åsikt eller lämna uppgifter till medierna om missförhållanden och maktmissbruk. Journalistförbundet arbetar för att du ska kunna använda dina rättigheter.

Vi presenterar här sex förslag för att stärka yttrandefriheten i vårt samhälle.

Källskyddet måste stärkas!

FRA-lagen, Ipred och den svenska datalagringslagen utgör alla hot mot källskyddet och allmänhetens rätt att anonymt kontakta journalister. Det behövs större vaksamhet och försvar för källskyddet inte minst i den elektroniska världen där uppgifter lätt kan spåras. Det är den enskilde journalisten som tar emot uppgiften eller tipset som ska skydda källan. Detta gäller såväl frilansar som anställda. Kunskaperna om reglerna och hur man praktiskt skyddar uppgiftslämnare måste förbättras och alla redaktioner bör ha en källskyddspolicy.

! Efterforskningsförbudet och repressalieförbudet ska omfatta alla anställda!

I den privata sektorn (inklusive statliga bolag och kommunala bolag där kommunen inte har rättsligt bestämmande över verksamheten går lojaliteten till arbetsgivaren före yttrandefriheten). Där har arbetsgivaren rätt att försöka ta reda på vem som har läckt. Inom den offentliga sektorn är de anställda skyddade mot myndighetens försök att spåra källan. Vi vill ge alla anställda, som vill påtala fel och missförhållanden, ett lagligt skydd mot efterforskning och repressalier.

! Förstärk kunskapen om offentlighetsprincipen

På många myndigheter saknas grundläggande kunskaper om rätten att få del av allmänna handlingar. Därför måste utbildningen förbättras och fördjupas. Både stat och kommun ansvarar för att offentligt anställda fortbildas i reglerna om offentlighetslagstiftningen.

! Hänvisningen till personuppgiftslagen i offentlighets- och sekretesslagen ska tas bort!

När en handling med personuppgifter begärs utlämnad kan myndigheten i vissa fall ta reda på vad sökanden ska använda uppgifterna till. Syftet är att förebygga så att uppgifterna inte används i strid mot personuppgiftslagen (PUL). Vi anser att det i dessa fall räcker med en sedvanlig sekretessavvägning om uppgifterna ska lämnas ut eller inte.

Regeringen måste följa Reykjavik-resolutionen!

Europarådets medlemsländers ministrar för media och kommunikation enades vid ett möte i Reykjavik 2009 om att terrorism är ett allvarligt hot mot demokrati och yttrandefrihet. Samtidigt uppmanades såväl medlemsländerna som EU att verka för att artikel tio om yttrandefrihet i Europakonventionen om mänskliga rättigheter inte får inskränkas. Vi anser att kampen mot terrorism kräver mer öppenhet och uppmanar regeringen att följa Reykjavik-resolutionen.

Rätt till digitala handlingar!

Allmänhetens rätt att få del av allmänna handlingar i digital form är starkt begränsad. Kopior lämnas ofta bara ut på papper men i elektronisk form bara om det inte anses olämpligt. En total översyn bör genomföras med intentionen att allmänna handlingar som huvudregel ska lämnas ut i digital form. Detta för att åstadkomma en verklig insyn i en datoriserad förvaltning.

Svenska Journalistförbundet är yrkes- och fackförbundet för journalister som arbetar för svenska medier. Till våra idéella intressen hör att slå vakt om yttrandefrihet, tryckfrihet, öppenheten i samhället, mångfalden i medierna, att värna upphovsrätten, yrkesetiken och den journalistiska yrkesintegriteten. Journalistiken och journalisterna har också en viktig uppgift i den demokratiska processen.

Journalistförbundets yttrandefrihetsgrupp bevakar yttrande-, tryckfrihets- och offentlighetsfrågor. Vi ordnar debattar och seminarier, uppvaktar politiker med mera och samarbetar med förbundsstyrelsen.

Har du frågor eller tips, hör av dig genom att skicka ett mail till sekreteraren Pär Trehörning: pt@sjf.se